

FETÖ'nün Yargıya Etkisi ve 15 Temmuz Darbe Yargılamalarında Son Durum

Tuğba SAĞLAM
Avukat
Ankara Barosu

Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) Yapılanması ve 15 Temmuz'a Giden Yol

Ülkemizde yaşanan en büyük hainliğin tarihi olarak hafızalarımıza kazındı 15 Temmuz 2016. Milletini kendi askerine vurduran, meclisini bombalayan, kardeşi kardeşe kırdıran, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni emperyalist güçlerin adına işgal etmeyi hedefleyen ve hatta başarılı olunmazsa Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni tarih sahnesinden silmeyi dahi göze alan kanlı bir vahşetin tarihi.

O gece ülkemizde yaşanan olayların vuzuha kavuşabilmesi ve darbe girişiminin anlaşılabilmesi için öncelikle darbe girişiminin örgütsel faili olan Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) yapısının ve devlet kurumlarındaki yapılanmasının en azından genel hatları ile anlaşılması gerekmektedir. Darbe yargılamalarına konu olan tüm ağır cürümler, örgütün ideolojik yapılanmasının bir sonucu olmakla, sebep anlaşılmadan sonuçla ilgili sağlıklı ve hukuki bir değerlendirmenin yapılamayacağı izahtan varestedir.

Dini duygular insanın en kolay istismar edilebilecek duygularıdır. 15 Temmuz 2016'ya çıkan yolun inşasında kullanılan da ülkemiz insanının tertemiz inançları, dini ve milli duygularıdır.

Örgüt, Anadolu'nun her yerinde hassas dini değerleri kullanarak girdiği kapılardan özellikle maddi güçlükler nedeniyle ailelerinin okutmakta zorlandığı zeki çocukları okutma ve hatta sonrasında iş sahibi yapma vaatleriyle

kendi bünyesine katarak çıkmış, tertemiz zihinleri daha çocuk yaştan itibaren İslâm'ın temel bilgi kaynaklarının önüne koyduğu sözde dini söylemler, rüyalar, gizemli hikâyeler aracılığıyla aldatıp efsunlamış ve tüm bunların sonucunda masum kitlelerden hastalıklı bir zihniyet oluşturmıştır.

Kendisini dini bir oluşum olarak kamufle eden örgütün oluşturduğu bu robotik ve hastalıklı zihniyet, örgüt üyelerinin kendi akıl ve iradelerini kullanmadığı adeta akıllarını kiraya verdiği, İslamiyet'in özü ile hiçbir şekilde bağdaşmayan, örgüt liderine sorgusuz bir teslimiyet halinde zuhur etmiştir. Takiyeyi her şeyin üzerinde gözetken örgüt, bu yapılanması sayesinde uzun yıllar asıl hedeflerini din kisvesi altında gizleyebilmiştir. Bu durum darbe yargılamalarında açıkça gözler önüne serilmiştir.

Milli Güvenlik Kurulu Kararı ile terör örgütü olarak kabul edilen örgütün amaçları ile amaçlarına ulaşmak için kullandığı yol ve yöntemler Yargıtay 16. Ceza Dairesi'nin 24.04.2017 tarihli 2015 / 3 E., 2017 / 3 K. sayılı tarihli kararıyla izah edilmiş, örgütün silahlı bir terör örgütü olduğu açıkça ifade edilmiştir.

Örgüt; bürokrasi, üniversiteler, yargı teşkilatı, emniyet teşkilatı, silahlı kuvvetler ve devletin diğer organlarına üyelerini sistematik olarak yerleştirmiş yahut yerleşmiş olan kişileri türlü yöntemlerle bünyesine katarak güç elde etmiştir. Örgüt, gizli emelleri uğruna, takiyeci yapılanması ile en hassas kurumlarına kadar tüm devlet teşkilatlanmasında paralel bir ağ örmüştür.

Örgütün Yargı Yapılanması ve 15 Temmuz'da Türk Yargısının Vaziyeti

Yargı teşkilatı, güvenlik birimlerinden sonra örgütün en çok kadrolaştığı kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Devlet teşkilatlanması içinde önemli bir güce eriştiğini düşünen ve hedeflerine ulaşmak için kadrolaştığı kurumları araçsallaştırmakta bir sakınca görmeyen örgüt, öncelikle yargıyı araçsallaştırma yolunu tercih etmiştir (Aydın, 2019: 43).

Örgüt yargıdaki yapılanmasını, emniyet teşkilatı içinde organize suçlarla mücadele ve istihbarat birimlerinde mutlak hâkimiyet kurduktan sonra harekete geçirmeye başlamıştır. Hakim ve savcı sayısının ve adliye içerisindeki idari personelin toplamının neredeyse üçte birini kendi mensuplarından oluşturmuştur. Kolluk kuvveti olan Jandarma Teşkilatı'ndaki örgütlenmeleri ile TİB ve TÜBİTAK'taki örgütlenmelerinde hakimiyet kurduktan sonra adliye ile koordineli operasyonlar yapmaya başlamışlardır (Gül ve Yılmaz, 2017: 83).

7 Şubat 2012'de örgüt, yargı içindeki gücünü kullanarak MİT Müsteşarı Hakan Fidan'a yönelik bir operasyon düzenlemiş, özel yetkili savcı tarafından MİT müsteşarı ve beş MİT yöneticisi şüpheli sıfatıyla ifadeye çağırılmıştır. Bu olay ile seçilmiş hükümete karşı resmen savaş başlatılmıştır. Bu olayın ardından MİT ve MİT Müsteşarları ile ilgili kanun değişiklikleri yapılmış, KCK soruşturması özel yetkili savcıdan alınmıştır (Tunç ve Atılgan, 2018: 96).

Yine 17-25 Aralık 2013 tarihinde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, ailesi ve bir kısım hükümet üyelerine yönelik yetkisiz olarak yürütülen veya daha sonra adli bir operasyona dönüşen soruşturmalar da örgütün yargıyı araçsallaştırması hususundaki en dikkat çekici örneklerinden biridir (Aydın, 2019: 43). 17-25 Aralık operasyonları örgütün emniyet ve yargı yapılanmalarının iş birliği ile gerçekleştirilen bir yargı darbesi girişimi olarak nitelendirilebilir. Operasyonlarla örgütün devlet kurumlarına büyük ölçüde sızdığı ve yaklaşık yarım asırdır süren örgütlenmenin siyasi iktidarı ele geçirme amacıyla olduğu ortaya çıkmıştır (Ateş ve Akpınar, 2017: 9).

Örgütün yargı yapılanması sızmaya çalıştığı diğer devlet kurumlarındaki üyelerinin faaliyetlerini daha rahat biçimde gerçekleştirebilecekleri hukuksal zemini hazırlamanın yanında örgütten olmayanlara karşı kullandığı bir silah olmuştur. Yürütülen illegal operasyonlar dışında çeşitli iftira ve şantaj araçlarını da devreye sokarak örgüt ile bağı bulunmayan yargı mensuplarının tasfiyesini kolaylaştırıcı eylemler yapılmıştır (Uzun, 2016: 74- 75).

Örgütün yargı yapılanması ilk derece mahkemelerinden Cumhuriyet savcılıklarına, mahkeme kalemlerinden yüksek mahkemelere, Adalet Bakanlığı bürokrasisi

ile Hakim ve Savcılar Kurulu'na kadar uzanmaktadır.

2014 yılında örgütle mücadelede en kritik eşik, HSK seçimleri olmuştur. Örgütün seçimleri kazanması, yürütme ve yargı üzerinden kendisine yönelik tehditleri yüksek bir meşruiyetle yargı kılıfı altında bertaraf etmesi ve iktidarla mücadelesinde bir adım öne geçmesi, örgütle mücadeleyi savunan iradenin kaybetmesi ise mücadelede elinin kolunun bağlanması ve nihayetinde mücadelenin akamete uğraması anlamına geliyordu (Aydın, 2019: 43).

HSK seçimleri, örgütün yargı yapılanmasının büyük oranda deşifre olmasını sağlamıştır. Örgüt bu seçimleri kazanabilmek için tüm gücüyle çalışmıştır. Yargı teşkilatında ortalama 4500 civarı mensubu olduğu değerlendirilen örgüt, seçimlerde oy alabilmek için ayrı listeler çıkardığı gibi, bazı üyelerini de rakiplerin oyu bölünsün diye bazı bağımsız adaylar olarak seçime sokmuştur (Gül ve Yılmaz, 2017: 83).

Örgütün gerçekleştirdiği illegal operasyonlardan sonra yargıda tahmin edilen gücüne karşı Yargıda Birlik Gurubu altında toplanan değişik görüşlerden yargı mensupları, aralarındaki görüş ayrılıklarını ve geçmişte yaşanan bir kısım sorunları göz ardı ederek, ülkenin geleceği ve demokratik hukuk düzeninin bekası için örgüte karşı birlikte mücadele etme kararı aldılar (Aydın, 2019: 43).

Sonuçta az bir farkla seçimi Yargıda Birlik Grubu kazandı. Bağımsız olduğunu söyleyen bu adayların aynı kişilerden ortalama 4800 oy almaları bile örgütün yargıda nasıl bir güce sahip olduğunun en somut delilidir (Kamu Denetçiliği Kurumu, 2016: 470-472).

Seçimin kazanılması örgütün yargı yapılanması ile mücadele anlamında hukuk devletinin korunması açısından bir dönüm noktası niteliğinde olmuştur. Zira devletin, örgütün tasallutundan kurtulma mücadelesinde çok önemliydi ve bu vesileyle hayati bir eşik aşılmış oldu. Örgüt, HSK seçimlerini kaybetmekle kalmamış yargıdaki unsurlarının neredeyse tamamının da deşifre olmasıyla büyük bir kayıp yaşamıştı. HSK seçimlerini çok önemseyen örgüt, açıktan bir mücadeleye yönelmek zorunda kaldığından gizli, saklı ve uyuyan hücrelerini deşifre etmek zorunda kaldı. Darbe girişiminin olduğu 15 Temmuz 2016 tarihinde Örgüt

mensubu olan hakim-savcılarının tamamına yakını görevdeydi. Sınırlı sayıda hâkimsavcı ise açığa alınmıştı. Meslekten ihraç edilen kimse ise yoktu (Aydın, 2019: 44).

Darbe girişiminin bastırılmasının ardından yargıya yönelik de operasyon başlatılmış, 2 bin 745 hâkim ve savcı hakkında gözaltı kararı verilmiştir. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, terör örgütü üyeliği suçundan 140 Yargıtay, 48 Danıştay ve 5 HSYK üyesi hakkında da gözaltı kararı alınmıştır.

Darbe girişiminin başlamasının ardından örgüt üyesi hakim-savcılar da darbenin başarılı olması adına kendilerine düşen görevleri yerine getirmek için gece geç saatlerde adliyeye gitmeye başlamışlardı. Daha sonra soruşturmalarda elde edilen delillere göre, örgüt üyesi hakim-savcılarının çoğu bir darbe girişiminin olacağından haberdardı.

Darbe girişiminin başarısız olduğu anlaşılan 16 Temmuz 2016 tarihi sabah saatlerinde ise yargı mensupları için bu defa ikili bir mücadele başlamıştı. Bir yandan darbe girişimine katılanlara yönelik mücadele yürütülürken diğer yandan örgüt üyesi olan meslektaşlarıyla mücadele etmek zorundalardı. Mesele demokratik hukuk devletini korumak olunca örgütün yargıdaki büyük gücüne karşı kararlı bir mücadele başlatılmış ve girişimin başladığı ve henüz başarısız olup olmayacağının bilinmediği hatta başarılı olma ihtimalinin yüksek gözüktüğü saatlerde darbeye teşebbüs eden örgüt mensubu darbeciler hakkında soruşturma başlatılmış ve bu durum kamuoyuyla paylaşılmıştı (Aydın, 2019: 44). Darbenin başarılı olması halinde bedeli canla ödenecek olmasına karşın sergilenen bu tavır 15 Temmuz'da gösterilen tüm darbe karşıtı duruşlar gibi emsalsizdi.

Yargılamada Karşılaşılan Güçlükler, Örgütün Savunma Stratejisi ve Adil Yargılanma Tartışmaları

Darbe girişiminin başladığı ilk saatlerde başlayan adli soruşturmalar, darbe girişiminin başarısız olduğunun anlaşılması üzerine hızlanmış olsa da delillerin toplanması ve darbecilerin gözaltına alınması kolay olmadı. Darbe girişimine katılan askerlerin çoğu ve örgütün üst düzey sivil yöneticileri, darbenin merkez üssü Akıncı Üssü'nde toplanmıştı. 16 Temmuz sabah saatlerinde delilleri

toplamak için üsse gelen Cumhuriyet Savcısı içeri alınmadı. Genelkurmay'dan gelen askeri savcının içeriye girmesine müsaade edildi ancak içeriye girilmesine müsaade edilen askeri savcı da örgüt mensubuydu. Askeri savcı, Akıncı Üssü'ndeki diğer darbeci askerlerle saatlerce delil imha etti. Tanık beyanlarına göre birçok dijital delil, cep telefonu, basılı kâğıt, kamera görüntüleri, harddiskler yakılarak imha edilmişti. Benzer eylemler güvenlik nedeniyle bir süre girilemeyen diğer kışlalarda da yaşanmıştı. Örneğin; Genelkurmay karargâhında kamera görüntülerini ihtiva eden harddiskler ve diğer dijital deliller tankların paletleri altında ezilmişti. Yine de örgütün tüm çabasına rağmen darbe girişimini aydınlatacak birçok delil ele geçirilmişti. Özellikle itirafçı olan askerlerin beyanları birçok hususu vuzuha kavuşturmuştu. Toplanan deliller, darbenin FETÖ tarafından planlandığını ve hayata geçirildiğini işaret ediyordu (Aydın, 2019: 45). Yargılamalar başladığında ise Türk yargı tarihinde emsali görülmemiş kalabalık sanıklı dosyalar, organize hareket eden örgüt üyelerinin algı oluşturma çabaları, ortak savunma ve yargılama uzatma stratejisi gibi hususlar karşılaşılan güçlüklerden bazılarıdır.

Türkiye genelinde başta Ankara ve İstanbul olmak üzere birçok ilde darbe girişimine yönelik yürütülen yargılamalarda soruşturmaların, eylemlerin yoğunlaştığı askeri ve sivil alanlar da dikkate alınarak tasnif edilmiş olması, (örneğin 15 Temmuz Şehitler Köprüsü'nde gerçekleşen olaylar için ayrı bir kamu davası, Donanma Komutanlığı'nda gerçekleşen olaylar için ayrı kamu davası açılmış olması) birbiriyle bağlantılı sanıkların bağlantılı eylemler nedeniyle aynı davada yargılanmaları sağlandı ve yargılamaların yürütülmesi kolaylaştı (Aydın, 2019: 45).

Türkiye genelindeki birçok eylemi ve faillerini kapsayan ve Ankara'da açılan iki ana dava olan Genelkurmay Çatı Davası ve Akıncı Üssü Davası darbe yargılamalarında büyük öneme sahiptir. Genelkurmay Çatı Davası'nda, Türkiye genelinde darbeyi sevk ve idare eden ve savcılıkça yurtdışı sulh konseyi üyesi olmakla itham edilen yönetici sanıklar ile genelkurmay kararında yaşanan eylemlerin faileri yargılanmış olup bu dava karara bağlanmıştır. Akıncı Üssü Davası'nda ise Türkiye genelindeki tüm hava üslerinde ve Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nda

darbe girişimi kapsamında suç işlediği iddia edilen sanıklar yargılanmakta olup henüz sonuçlanmamıştır. Bu davanın bir özelliği de Adil Öksüz başta olmak üzere sivil imamların bu davada yargılanıyor olmasıdır. Adil Öksüz TSK imamı, Kemal Batmaz Hava Kuvvetleri İmamı, Nurettin Oruç Jandarma Genel Komutanlığı imamı, Hakan Çiçek Deniz Kuvvetleri İmamı, Harun Biniş de üst düzey sivil imam olduğu ve darbe girişimini yönettikleri iddiasıyla yargılamaları sürmektedir. Adı geçen sivil imamların tamamı darbe gecesinde Akıncı Üssü'nde bulunmaktaydı ve darbe girişimi kapsamında önemli emir ve talimatları, Pensilvanya'da yaşayan örgüt lideri Fethullah Gülen'le koordine bir şekilde verdiklerine dair birçok delile ulaşılmıştı. Dolayısıyla Türkiye genelindeki tüm darbe davalarında 1 numaralı sanık olarak Fethullah Gülen gösterildi (Aydın, 2019: 46).

Darbe sürecini kontrol amacıyla doğrudan Fethullah Gülen'e bağlı olan ve TSK İmamı olarak nitelendirilen Adil Öksüz'ün sürecin yönetildiği Ankara'nın Kazan ilçesindeki Akıncılar Üssü'nde yakalanması, tankların içinde daha önce FETÖ mensubiyetleri nedeniyle Emniyet Müdürlüğü ile ilişkileri kesilmiş polis amirlerinin yakalanması, süreçte TUBİTAK uzmanlarının ve yargı mensuplarının aktif rol oynamaları, 15 Temmuz'da ordunun bir örgütsel yapının vurucu kanadı olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır (Alkan, 2016: 258).

Bu davalarda örgüt üyesi sanıklar örgüte yüksek bir aidiyetle hareket etmiş, hiçbir insani, dini veya milli bağlılıkları olmadığını bir kez daha gözler önüne sermişlerdir. Örgüt üyelerinin profiline bakıldığında örgütün korunması ilk öncelik olup bunun için her şeyi feda edebilecekleri gibi bu uğurda hiçbir ilkeye bağlı kalmaksızın istisnasız her türlü güç unsuruyla iş birliği yapabilirler. Örgütün korunmasında her türlü yöntem meşrudur. Bu doğrultuda atılacak ahlaki, insani ve İslami hiçbir sınırlama söz konusu değildir. Bu amaç doğrultusundaki hareketleri örgüt "hizmet için her şey mübahdır" mottosu ile meşrulaştırılmaya çalışılmıştır (Tunç ve Atılgan, 2018: 99).

Sanıkların genel stratejisi gerçekleri saptırmak ve farklı bir algı oluşturmaya yönelik sistemli bir stratejiydi. Bu strateji, kuşkusuz örgüt tarafından belirlenmiş ve

sanıklara empoze edilmişti. Bu stratejiyi şu şekilde ifade etmek mümkündür: "gerçeğin küçük parçalara bölünerek yok edilmesi, parça parça yalanların mantıklı ve tutarlı bir şekilde bir araya getirilerek gerçeklik algısı oluşturulmasıdır." Parçalara bölünerek yok edilmesi gereken gerçek, "15 Temmuz darbe girişiminin bir FETÖ darbesi olduğu ve bu kapsamda icra edilen vahim eylemlerdir." Oluşturulması gereken sahte gerçeklik algısı ise "15 Temmuz darbe girişiminin, Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından planlanan kontrollü bir darbe olduğu" hususudur. Bu strateji çerçevesinde sanıkların yüzlerce parçaya bölünmüş gerçeğin hangi bölümünü karartacağı örgüt tarafından belirlenmiş ve yine oluşturulmak istenen gerçeklik algısı için hangi yalanların kim tarafından söyleneceği tek tek tayin edilerek sanıklara bildirilmiştir. Sanıkların büyük bir çoğunluğu yukarıda ifade edilen stratejiye gözetilmesine alındığı andan itibaren riayet ederken, bir kısmı da değişik nedenlerle gerçekleri ilk aşamada olduğu gibi anlatmıştı. Görece olarak sayıca az olan ikinci gruba giren sanıklar, ilk ifadelerinde özellikle 15 Temmuz darbesinin FETÖ ile ilişkisi açısından çok çarpıcı ve detaylı bilgiler vermişlerdi. Ancak bu gruba giren sanıkların çoğu da mahkeme aşamasında önceki ifadelerini ret etmişlerdir (Aydın, 2019: 47).

Örgüt üyesi darbeci sanıkların savunmalarında ortaya koydukları ortak stratejiler ise örgütten talimat aldıklarını açıkça gözler önüne sermektedir. Örgüt mensubu sanıklar genel olarak Cumhuriyet Savcılığı huzurunda ve kollukta verdikleri ilk ifadelerini kesin bir dille reddederek ilk ifadeleriyle çelişkili ve kurgulanmış olduğu anlaşılan ifadeler vermişlerdir. Çoğunlukla eylemlerini emir komuta zinciri içerisinde gerçekleştirdiklerini ve darbe girişiminden haberdar olmadıklarını, tatbikat amacıyla ilgili yerlere gittiklerini ifade etmişlerdir.

Sanıkların inkâr savunmaları öyle gerçeküstü bir boyut almıştır ki Akıncı Üssü Davası'nda üste olmadığını ileri süren sivil yönetici sanıklar çarpaz sorgu aşamasında duruşma salonlarındaki dev ekranlarda kendilerine gösterilen görüntülerindeki kişilerin dahi kendileri olmadığını ileri sürmüştür.

Delillerin örgütün diğer üyelerince imha edildiğini düşünen ve savunmalarını inkâr

üzerine kuran sanıkların bu savunmaları kendilerine görüntülerinin gösterilmesi ile çürütülmüştür. Özellikle Genelkurmay Çatı Davası ve Akıncı Üssü Davası'nda çapraz sorgu aşamasında komisyon bilirkişi raporu görüntüleri sanıkların savunmalarını dayanaksız bırakmıştır. Sanıklar ayrıca örgütün kendilerine verdiği kurtuluş ümidi ile inkâr taktiklerine savunmalarını olabildiğince uzatarak davayı sürüncemede bırakma taktiklerini eklemiştir. Örgütün yöntemlerinden biri olan uydurma hikayeler, rüyalar ve gizemli mesajlarla sanıkların umutları canlı tutulmaya çalışılmış ve ümitsizliğe kapılarak yeni itirafçıların çıkmasının önüne geçilmiştir. Günlerce süren savunmalarda darbe girişimi ile ilgili yargılama konusu olayların anlatılması yerine kişisel, ailevi hayat hikayeleri ve hatta zaman zaman anne babalarının, evliliklerinin, çocukluklarının geçtiği hikayeler anlatılmış, yargılamalar uzatılmaya çalışılmıştır. Ayrıca algı yaratmaya, müştekilere yönelik tahrik edici söz ve davranışlarla sansasyonel olaylar çıkarmaya yönelik ortak eylemler yürütülmüştür. Tüm bu zorluklara rağmen yargılamalar adil yargılanma ilkelerine riayet edilerek tamamlanmış ve hatta sanıkların provokatif davranışlarına dahi müsamaha gösterilmiştir. Neticede yargılamaların büyük bir çoğunluğunda yerel mahkeme aşaması tamamlanmıştır.

Soruşturma aşamasından başından itibaren sanıklar isnat edilen suçlamalarla ilgili zamanında bilgilendirilmiş, savunmalarını bizzat ve müdafinin yardımını alarak yapmalarına olanak tanınmış, Emniyet, Savcılık ve Sulh Ceza Hakimliği'ndeki ifadeleri avukat nezaretinde alınmıştır.

Yargılama süresince silahların eşitliği ilkesine riayet edilmiş, sanıklara bilgi ve belgelere ulaşma noktasında iddia makamı ile ve müdahil tarafla eşit hatta daha kolaylaştırıcı yöntemlerle üstün haklar tanınmıştır. Hiçbir delil sanıklardan gizlenmemiş, sanıkların istedikleri delile istedikleri zamanda ulaşmaları için tutuklu bulundukları cezaevinde her türlü teknik imkân sağlanmıştır. Sadece iddia makamının ve katılan tarafın değil, sanıkları dinlenilmesini istedikleri tanıklar da dinlenmiştir. Sanıklar, dinlenen tanıkları ve müştekilere özgür bir şekilde sorgulamışlardır (Aydın, 2019: 49).

Darbe girişimin örgütle bağıni ortaya

koyan beyanlardan, örgütün telkini ile yargılama aşamasında vazgeçilmesi birçok davada hukuken sonuç doğurmamıştır zira bu beyanların çoğunluğu savcının ve mahkemenin huzurunda avukat nezaretinde alınmıştır. Kollukta alınan bir kısım ifadeler de eksiksiz olarak avukat huzurunda alınmıştır. Ancak ilk derece mahkemelerinde bu stratejinin işe yaramaması örgüt için o kadar da öneme sahip değildi. Çünkü Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne kadar uzanacak kapsamlı bir strateji ile hareket ediliyordu. Kaldı ki mahkeme kararları kadar algıda önemliydi (Aydın, 2019: 48).

Yargılamalarda Geline Aşama

Türkiye genelinde görülmekte olan 289 darbe davası bulunmakta olup bunlardan 275'inde yerel mahkemelerce yapılan yargılama sona ermiş ve karar verilmiştir. 14 darbe davasının yargılaması ise halen devam etmektedir.

289 davadan 57 tanesi Ankara mahkemelerinin, 56 tanesi İstanbul mahkemelerinin yetkisi dahilinde olup kalan 176 dava ise Türkiye genelinde diğer illerde görülmüştür.

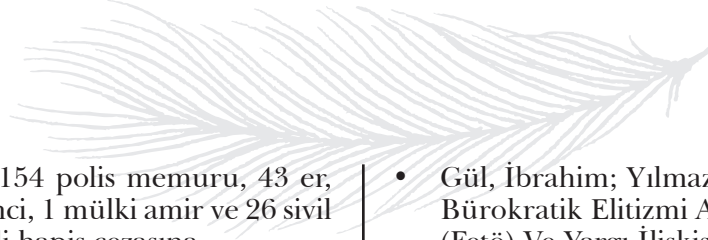
Türkiye genelinde yapılan yargılamalarda sanıklara toplam;

- 17 sanık hakkında 141 defa, 1 sanık hakkında 140 defa, 1 sanık hakkında 137 defa, 2 sanık hakkında 28 defa, 31 sanık hakkında 4 defa, 4 sanık hakkında 3 defa olmak üzere toplam 1.315 defa ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası,
- 1.217 defa müebbet hapis cezası,
- 1.599 defa 1 yıl 2 ay ile 20 yıl arasında değişkenlik gösteren sürelerle süreli hapis cezası,
- 2.692 defa beraat kararı,
- 552 defa ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmiştir.

Ayrıca Türkiye genelinde yapılan yargılamalarda sanıklardan;

- 72 general, 833 subay, 173 astsubay, 50 uzman çavuş, 4 polis memuru, 12 er, 61 askeri öğrenci ve 24 sivil hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına,
- 20 general, 412 subay, 137 astsubay, 164 uzman çavuş, 12 polis memuru, 91 er ve 346 askeri öğrenci hakkında müebbet hapis cezasına,
- 18 general, 674 subay, 258 astsubay, 367

uzman çavuş, 154 polis memuru, 43 er, 17 askeri öğrenci, 1 mülki amir ve 26 sivil hakkında süreli hapis cezasına,

- 20 general, 407 subay, 369 astsubay, 572 uzman çavuş, 32 polis memuru, 1.144 er, 90 askeri öğrenci ve 14 sivil hakkında ise beraatine kararı verilmiştir.

Karara çıkan darbe davalarının 4'ü kanun yollarına başvurulmaksızın kesinleşmiştir.

İstinaf kanun yoluna başvurulmuş 90 davanın 25'i bozularak ilk derece mahkemesine gönderilmiş, geriye kalanların istinaf incelemesi devam etmektedir. Temyiz yoluna başvurulmuş 205 davanın 50'si onanarak veya düzeltilerek onanarak kesinleşmiş, 25'i ise bozulmuştur. Geriye kalan 130 dosyanın ise Yargıtay nezdinde temyiz incelemesi sürmektedir.

Davalardan 50'si Yargıtay'da onanması neticesinde 4'ü ise kanun yollarına başvurulmaksızın olmak üzere toplam 54 davada verilen karar kesinleşmiştir.

Özellikle çok sanıklı ve kapsamlı davaların yıllarca sürdüğü ve sonunda da davaların zaman aşımından düştüğü gerçeği karşısında darbe davalarının makul süre içinde sonuçlandırılmasında, mahkemelerin kesintisiz yargılama yapmasının ve hakimlerin insan üstü gayretlerinin etkisi büyüktür.

Kaynaklar

- Aydın, Hüseyin; "The Turkish Judiciary's Test with the Coup", Insight Turkey, (2019): 41- 53.

- Gül, İbrahim; Yılmaz, Sait; "Türkiye'de Bürokratik Elitizmi Anlamak, Pdy (Fetö) Ve Yargı İlişkisi", TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi, (2017): 78-90.
- Kamu Denetçiliği Kurumu (Ombudsmanlık), "Adalet Sistemimizin Sorunları, İyileştirilmesi ve Güvenirliğin Artırılması Hakkında Özel Rapor", (2016): 470.
- Tunç, Ahmet; Atılgan, Ali; "Paralel Devlet Yapılanmasının Kamu Kurumlarına Sirayeti ve Bürokratik Vesayet Darbesi", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 15 (2018): 79-104.
- Ateş, Hamza; Akpınar, Aydın; "Üniversitelerdeki FETÖ Yapılanması: Türk Üniversitelerinden İhraç Edilen Akademisyenler Üzerine Bir Araştırma", Strategic Public Management Journal 3 (2017): 1-30.
- Uzun, Cem Duran; "FETÖ'nün Yargı Ayağı ve Hukuk: 15 Temmuz ve Sonrası", Kriter, Sayı: 4, (2016), 74-75.
- Alkan, Haluk; "15 Temmuz'u Anlamak: Parametreler ve Sonuçlar", Bilig (2016), 253-272.

